

Nationell klinisk slutexamination för sjuksköterskeexamen, 180 hp

ANSLUTNA LÄROSÄTEN OBLIGATORISK VERKSAMHET

MALMÖ HÖGSKOLA

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

HÖGSKOLAN
Dalarna

UPPSALA
UNIVERSITET

Linnéuniversitetet

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

GÖTEBORGS UNIVERSITET

LULEÅ
TEKNISKA
UNIVERSITET

LINKÖPINGS
UNIVERSITET

UMEÅ
UNIVERSITET

Instruktion till skriftligt prov

Skriftligt prov består av två delar, delprov I och delprov II. Båda delproven tillsammans omfattar två patientfall Marie Mårtensson och Malte Milesson. I patientfallen tillförs information successivt. Varje nytt ark inleds med en ingresstext som repeterar information och ger svarsalternativ till föregående arks frågor.

Miniräknare är tillåten.

Delprov I. Maxpoäng: 50 poäng

Godkänt delprov I: 33 poäng

Delprov II. Läkemedelsberäkningar markeras med *

Godkänt delprov II: Godkända läkemedelsberäkningar

Patientfall 1 Marie Mårtensson, innehåller 15 frågor och Patientfall 2 Malte Milesson, innehåller 15 frågor

Möjliga poäng i patientfall 1 är 25 poäng

(Delprov I) samt godkänd

läkemedelsberäkning (Delprov II)

Fråga 1 = 2 poäng

Fråga 2 = 1 poäng

Fråga 3 = 2 poäng

Fråga 4 = 1 poäng

Fråga 5 = 3 poäng

Fråga 6 = 2 poäng

Fråga 7 = 1 poäng

Fråga 8 = 2 poäng

*Fråga 9 = Läkemedelsberäkning G/U

Fråga 10 = 3 poäng

Fråga 11 = 2 poäng

Fråga 12 = 2 poäng

Fråga 13 = 1 poäng

Fråga 14 = 2 poäng

Fråga 15 = 1 poäng

Möjliga poäng i patientfall 2 är 25 poäng

(Delprov I) samt godkänd

läkemedelsberäkning (Delprov II)

Fråga 1 = 2 poäng

Fråga 2 = 1 poäng

Fråga 3 = 3 poäng

Fråga 4 = 3 poäng

Fråga 5 = 2 poäng

Fråga 6 = 2 poäng

Fråga 7 = 2 poäng

Fråga 8 = 1 poäng

Fråga 9 = 1 poäng

Fråga 10 = 2 poäng

Fråga 11 = 1 poäng

Fråga 12 = 2 poäng

*Fråga 13 = Läkemedelsberäkning G/U

Fråga 14 = 1 poäng

Fråga 15 = 2 poäng

Frågorna är konstruerade så att du måste begränsa dina svar. Du måste därför på angivet skrivutrymme ange dina svar. Om handstilen är svårsläst/oläslig kan bedömning av svaret påverkas. Om du garderar dig genom att räkna upp fler svarsalternativ än vad som efterfrågas, rättas endast de först angivna svarsalternativen.

Provet ska ligga till vänster så långt upp mot bordshörnet som möjligt, *upp och ned*, och du börjar med det översta arket och vänder ett i taget. Besvarat ark läggs *upp och ned* i den färgade plastmappen till höger på bordet. Ta därefter nästa ark och vänd det rätt. Det är inte tillåtet att gå fram och tillbaka i tentamen. Det får bara finnas ett rättvänt vitt ark framme. Lagt ark ligger. Om du behöver kladdpapper finns det färgat papper att tillgå.

Kom ihåg att skriva ditt kodnummer på varje ark. Om du felaktigt eller av misstag får upp arken i fel ordning skall du omgående kontakta tentamensvakt. Risk finns annars för att ditt prov kan underkännas eller att misstanke om fusk uppstår.

Således får endast det färgade instruktionsbladet, färgat kladdpapper och ett vitt rättvänt ark finnas framme samtidigt under examinationen.

När du är färdig med tentamen, lägg den färgade plastmappen i det kodmärkta kuvertet och lämna till tentamensvakten. **Lycka till!**

KOD _____

Detta är nu provets sista sida.
Resultatet publiceras utifrån kodlista.

Om du av misstag startat med denna sida: kontakta omgående tentamensvakt.
Risk finns annars för att ditt prov kan underkännas eller att misstanke om fusk uppstår.

KOD _____

Svaret på benmärgsprovet visar att Malte har lymfocytärt lymfom med leukemi som behöver behandlas med cytostatikum Leukeran[®]. Malte kontrollvägs inför cytostatikabehandlingen och vågen visar 80 kg. Du kontrollerar i FASS och därefter iordningställer och administrerar du läkemedlet enligt ordination.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ MEDICINSK VÅRDAVDELNING

Vid iordningställandet kontrollerar du i patientjournalen att det är ordinerat till Malte, att det är rätt dos och rätt läkemedel som du tar fram.

14. Ange 2 åtgärder som specifikt ska vidtas vid iordningställande av Maltes perorala cytostatika (till skillnad från icke toxiska läkemedel) (0,5p/åtgärd) (1p)

1	
2	

I samband med cytostatikabehandlingen kan Malte bli infektionskänslig och du ger honom råd som minskar risken för att han ska få en infektion.

15. Ange 4 egenvårdsråd som du kan ge Malte som minskar risken att han drabbas av en infektion när han är infektionskänslig förutom att vara noggrann med daglig hygien och munvård samt handhygien (0,5p/råd) (2p)

1	
2	
3	
4	

KOD

Då venprovet visar att Malte har leukocytos och han har svullna lymfkörtlar på halsen misstänker ansvarig läkare att Malte har någon form av blodsjukdom. För att gå vidare i utredningen bestäms att en benmärgspunktion ska genomföras. Du berättar för Malte att benmärgspunktionen kommer att utföras på höftbenskammen, crista iliaca. Enligt biobankslagen ska Malte tillfrågas om samtycke till att benmärgsprovet sparas. Det har hänt mycket det senaste dygnet och Malte och Marianne är oroliga. För att stödja och lugna erbjuder du dem ett samtal. Innan du träffar dem förbereder du samtalet. Du avsätter tid och väljer en ostörd plats. Du informerar dina kollegor om att du ska ha ett patientsamtal och lämnar över telefonen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ MEDICINSK VÅRDAVDELNING

Svaret på benmärgsprovet visar att Malte har lymfocytärt lymfom med leukemi som behöver behandlas med cytostatikum Leukeran®.

Malte kontrollvägs inför cytostatikabehandlingen och vågen visar 80 kg.

Leukeran®*Filmdragerad tablett 2 mg*

Cytostatikum

Aktiv substans Klorambucil***Dosering***

Behandling med LEUKERAN bör inledas av eller ske i samråd med läkare med stor erfarenhet av cytostatikabehandling. Tablettorna ska sväljas hela.

Non-Hodgkins lymfom

Vuxna: Vid användning av LEUKERAN som enda behandling är den vanliga dosen initialt 0,1-0,2 mg/kg kroppsvikt dagligen under 4-8 veckor. Underhållsbehandling ges sedan antingen som en reducerad daglig dos eller som upprepade behandlingskuror.

Barn: LEUKERAN kan användas till behandling av barn med non-Hodgkins lymfom. Dosregimen är densamma som för vuxna.

Lymfocytärt lymfom med leukemi

Vuxna: Behandling med LEUKERAN inleds vanligen efter att patienten har utvecklat symtom eller när det finns tydliga tecken i den perifera blodbilden på försämrad benmärgsfunktion (men inte benmärgssvikt).

Den initiala dosen LEUKERAN är 0,15 mg/kg/dag till dess att det totala leukocyttallet har fallit till 10 000 per mikroliter. Behandlingen kan återupptas med en dosering på 0,1 mg/kg/dag fyra veckor efter att den första kuren avslutats.

Hodgkins sjukdom

Vuxna: Vid användning av LEUKERAN som enda behandling vid palliativ behandling av framskriden sjukdom är den vanliga dosen 0,2 mg/kg/dag under 4-8 veckor.

LEUKERAN används vanligen i kombinationsbehandling och olika behandlingsregimer har använts.

***13. Hur många tabletter Leukeran® ska Malte ha per dag enligt FASS, när behandlingen påbörjas? (Korrekt svar = godkänt)**

Ange svar i antal tabletter:

KOD _____

Malte har lågt hemoglobinvärde och är i behov av blodtransfusion. Inför transfusionen av erythrocyter kontrollerar du om det finns en blodgruppering, vilket det gör. Malte har blodgrupp B Rh-. Du tar därför endast en bas-test. Vid bas-testen kontrolleras Maltes blodgrupp och om han har några antikroppar. Malte kan ta emot blod från blodgivare med blodgrupp B Rh- eller 0 Rh-. Du hämtar erythrocyterna från blodcentralen och när du kommer tillbaka till avdelningen så administrerar du dem så fort du gjort de kontroller som ska göras innan blodtransfusionen. Du kontrollerar att Maltes blodgrupp är förenlig med blodkomponenten, om blodkomponenten har specialbehandlats, om det finns koagel i påsen och säkerställer att du har en skriftlig ordination.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ MEDICINSK VÅRDAVDELNING

Då venprovet visar att Malte har leukocytos och han har svullna lymfkörtlar på halsen misstänker ansvarig läkare att Malte har någon form av blodsjukdom. För att gå vidare i utredningen bestäms att en benmärgspunktion ska genomföras. Du berättar för Malte att benmärgspunktionen kommer att utföras på höftbenskammen, crista iliaca. Förutom att Malte accepterar att provet ska tas behöver du ställa ytterligare en specifik fråga eftersom det är ett benmärgsprov som ska tas vilket diagnostiseras cytologiskt och kommer att sparas.

11. Besvara nedanstående frågor (1p)

<i>a) Vad behöver du enligt lag specifikt tillfråga Malte om i samband med att benmärgsprovet tas? (0,5p)</i>	
<i>b) Vilken lag är det som styr att du behöver fråga det som du svarat i fråga 11a? (0,5p)</i>	

Det har hänt mycket det senaste dygnet och Malte och Marianne är oroliga. För att stödja och lugna erbjuder du dem ett samtal. Innan du träffar dem förbereder du samtalet.

12. Ge 4 förslag på relevanta förberedelser som du behöver göra inför samtalet med Malte och Marianne. (0,5p/förslag) (2p)

1	
2	
3	
4	

KOD _____

Malte har lågt hemoglobinvärde och är i behov av blodtransfusion. Du anlägger därför en PVK. Trots att du stasar armen har du svårt att finna ett blodkärl att anlägga PVK:n i. För att venerna ska framträda tydligare ser du till att ha god belysning och värmer över venen. För att minska risken för tromboflebit väljer du en så liten PVK som möjligt och gör en stabil fixering. PVK:n ska inspekteras minst 3 gånger per dygn. Den vanligaste komplikationen är tromboflebit. På förbandet skriver du datum för PVK-inläggningen samt din signatur. Det tidigaste symtomet vid tromboflebit är rodnad och ömhet.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ MEDICINSK VÅRDAVDELNING

Inför transfusionen av erythrocyter kontrollerar du om det finns en blodgruppering, vilket det gör. Malte har blodgrupp B Rh-. Du tar därför endast bas-test.

8. Vilka 2 analyser ingår i ett bastest som tas inför en blodtransfusion? (0,5p/kontroll) (1p)

1	
2	

9. Vilka 2 blodgrupper kan Malte ta emot blod från? (0,5p/blodgrupp) (1p)

1	
2	

Du hämtar erythrocyterna från blodcentralen och när du kommer tillbaka till avdelningen så administrerar du dem så fort du gjort de kontroller som ska göras innan blodtransfusionen.

10. Ange 4 kontroller som du gör innan du administrerar blodkomponenten förutom att kontrollera identitet och funktion av PVK, att det finns en giltig bastest samt att hållbarhetstiden inte har överskridits. (0,5p/kontroll) (2p)

1	
2	
3	
4	

KOD _____

När svaren på de tagna blodproverna kommer visar det sig att flera av provsvaren inte är normala. Maltes hemoglobinvärde är lågt och differentialräkningen visar på lymfocytos. Vid läkarbesöket fann dessutom läkaren svullna lymfkörtlar på halsen. Malte remitteras till sjukhuset för vidare utredning. Du tar emot Malte vid ankomsten och genomför ett ankomstsamtal. Du gör också en riskbedömning med hjälp av Senior Alert[®]. Förutom att bedöma rehabiliteringsbehov och blåsdysfunktion så bedömer Senior Alert[®] också risk för fall med hjälp av Downton fall risk index, DFRI, risk för trycksår med hjälp av Modifierad Nortonskala och risk för malnutrition med bedömningsinstrumentet Mini Nutritional Assessment, MNA. Under samtalet framkommer det att Malte har tecken på fatigue. Du ger Malte egenvårdsråd som att föra dagbok för att identifiera perioder under dagen då han har mest energi, att ha en balans mellan aktivitet och vila, att lyssna på kroppen och vila en stund på dagen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ MEDICINSK VÅRDAVDELNING

Då hemoglobinvärdet är lågt är Malte i behov av blodtransfusion. Du anlägger därför en PVK. Trots att du stasar armen har du svårt att finna ett blodkärl att anlägga PVK:n i.

6. Besvara nedanstående frågor (2p)

<i>Ange 2 åtgärder som kan vidtas för att venerna ska framträda tydligare, förutom att stasa armen och klappa på venen. (0,5p/åtgärd)</i>	1	
	2	
<i>Ange 2 åtgärder som du kan vidta i samband med anläggning av PVK för att minska risk för tromboflebit. (0,5p/åtgärd)</i>	1	
	2	

7. Besvara nedanstående påståenden genom att sätta X för sant eller falskt (0,5p/svar) (2p)

	Sant	Falskt
<i>Du ska inspektera PVK:n minst 3 gång per dygn.</i>		
<i>Den vanligaste komplikationen vid PVK är blödning.</i>		
<i>På förbandet skriver du endast patientens ID och datum för PVK-inläggningen.</i>		
<i>Rödfärgad palpabel sträng i kärlet är det tidigaste symtomet vid tromboflebit.</i>		

KOD _____

Efter att du stuckit dig på kanylen går du in till din chef och berättar vad som hänt. Ni pratar igenom situationen. Om du sticker dig så ska du desinfektera dina händer omedelbart. Behållaren för stickande och skärande avfall ska inte fyllas till mer än 2/3. Ni samtalar om vikten av att använda handskar, plastförkläde och skyddsglasögon om det finns risk för stänk vid venprovtagningen och om du spiller blod på din arbetsyta ska du desinfektera den med ytdesinfektionsmedel. Det är arbetsledaren som är ansvarig för att adekvata åtgärder vidtas och du gör en skadeanmälan och skriver en avvikelserapport.

När svaren på blodproverna kommer visar det sig att flera av provsvaren inte är normala. Maltes hemoglobinvärde är lågt och differentialräkningen visar på lymfocytos. Vid läkarbesöket fann dessutom läkaren svullna lymfkörtlar på halsen. Malte remitteras till sjukhuset för vidare utredning.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ MEDICINSK VÅRDAVDELNING

Du tar emot Malte vid ankomsten till vårdavdelningen och följer med honom till hans sängplats. När han packat upp sina tillhörigheter genomför du ett ankomstsamtal. Du gör också en riskbedömning med hjälp av Senior Alert[®].

4. *Förutom att bedöma rehabiliteringsbehov och blåsdysfunktion, ange 3 riskområden som kan bedömas med Senior Alert[®] samt vilket riskbedömningsinstrument som kan användas för att bedöma respektive risk. (1p/ risk + relaterat riskbedömningsinstrument) (3p)*
(Båda rätt för poäng)

<i>Riskområde som kan bedömas med Senior Alert[®]</i>	<i>Riskbedömningsinstrument relaterat till riskområdet som anges</i>
1	
2	
3	

Under samtalet framkommer det att Malte har tecken på fatigue. Fatigue kan beskrivas som en ihållande trötthet som inte går att vila eller sova bort. Energiförlusten står inte i proportion till det fysiska eller mentala arbete som utförs.

5. *Ange 4 egenvårdsråd som du kan ge Malte så han kan hantera sin trötthet (fatigue) i det dagliga livet. (0,5 p/råd) (2p)*

1	
2	
3	
4	

KOD _____

Malte Milesson, 75 år, är gift med Marianne. Malte är sällan sjuk men besväras ibland av värk i ländryggen. Han tar då paracetamol som smärtlindring. Efter att ha firat jul tillsammans med barn och barnbarn får Malte en kraftig förkylning med feber. Det är nu februari och förkylningen är borta, men Malte känner sig inte helt återställd. Han är trött och orkeslös och har ingen riktig aptit. Malte ringer till hälsocentralen och bokar en tid. Malte träffar läkaren. För att kunna göra en korrekt bedömning av Maltes status ber läkaren dig att ta venprover som kan vägas in i bedömningen. Du tar bl a blodstatus med differentialräkning (B-diff) som ger svar på koncentrationen av de olika leukocyterna. De två elektrolyter som bl a reglerar syra-bas- och vätskebalansen och som oftast efterfrågas när ett elektrolytstatus ordinerar är natrium och kalium. Kreatinivärdet ger svar på glomerulusfunktionen. När du tagit proverna och du ska stoppa kanylen i behållaren för stickande och skärande avfall, sticker du dig i pekfingeret på en kanyl. Du ser att det kommer blod i handsken. Blodöverförda smittor som kan drabba dig är Hepatit B och HIV.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

Du går in till din chef och berättar vad som hänt. Ni pratar igenom situationen.

3. Besvara nedanstående frågor genom att sätta kryss för rätt svar i tabellen (0,5p/svar) (3p)

<i>Vad är det första du ska göra om du sticker dig på en kanyl?</i>	Skriva en avvikelserapport	Tvätta med tvål och vatten	Desinfektera med handsprit
<i>Finns det riktlinjer för hur mycket du ska fylla behållaren för stickande och skärande avfall?</i>	Nej, inget direkt specificerat	Ja, max till 2/3	Ja, max till hälften
<i>Vilken skyddsutrustning ska användas när det finns risk för blodstänk?</i>	Handskar, plastförkläde och munskydd	Handskar, plastförkläde och skyddsglasögon	Handskar, munskydd och skyddsglasögon
<i>Vad gör du snarast vid spill av blod på din arbetsyta?</i>	Desinfekterar med ytdesinfektionsmedel	Rengör med varmt vatten	Rengör med rengöringsmedel
<i>Varför är det viktigt att du rapporterar stickskadan till din närmaste arbetsledare?</i>	Arbetsledaren har ansvar för att föra loggbok på skador	Arbetsledaren ska informera verksamhetschef	Arbetsledaren har ansvar för att adekvata åtgärder vidtas
<i>Vilka rapporter ska du göra tillsammans med arbetsledaren när du stuckit dig på kanylen?</i>	Arbetsskadeanmälan och avvikelserapportering	Lex Sarah och avvikelserapport	Arbetsskadeanmälan och anmälan till hemförsäkringsbolaget

KOD _____

Rättningsmall**Malte Milesson****Totalt 15 frågor, maximalt 25 poäng inkl. läkemedelsberäkning (fråga 13)**

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Malte Milesson, 75 år, är gift med Marianne. De har två döttrar och fyra barnbarn. Döttrarna bor inte i närheten och den mesta kontakten med barn och barnbarn sker via telefon. Innan pensionen arbetade Malte som metallarbetare på ett företag inom flygplansindustrin. Att tillbringa sin fritid i naturen är något han värdesätter efter alla år på verkstaden. Malte är sällan sjuk men besväras ibland av värk i ländryggen. Han tar då paracetamol som smärtlindring. Förra våren konstaterades det att Malte hade förhöjt blodtryck. Han blev då insatt på läkemedel och vid återbesök efter två månader var blodtrycket normalt. Efter att ha firat jul tillsammans med barn och barnbarn får Malte en kraftig förkylning med feber. Det är nu februari och förkylningen är borta, men Malte känner sig inte helt återställd. Han är trött och orkeslös och har ingen riktig aptit. Malte ringer till hälsocentralen och bokar en tid.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

Malte träffar läkaren. För att kunna göra en korrekt bedömning ordinerar läkaren venprover som du tar, bl a tar du blodstatus med differentialräkning (B-diff) och elektrolytstatus.

1. Besvara nedanstående frågor (2p)

<i>Vad ger en differentialräkning (B-diff) svar på? (0,5p)</i>	<i>Svar:</i>	
<i>Ange de två elektrolyter som bl a reglerar syra- bas- och vätskebalansen och som oftast efterfrågas när ett elektrolytstatus ordinerar (1p)</i>	1	
	2	
<i>Förutom elektrolyter ingår ofta kreatinin i ett elektrolytstatus. Vad ger kreatininvärdet svar på? (0,5p)</i>	<i>Svar:</i>	

Du tar blodproverna. När du ska stoppa kanylen i behållaren för stickande och skärande avfall, är den full och du sticker dig i pekfingeret på en kanyl. Du ser att det kommer blod i handsken.

2. Ge 2 exempel på blodöverförda smittor som främst skulle kunna drabba dig när du sticker dig på kanylen. (0,5p) (1p)

1	
2	

KOD _____

Du gör kontroller en gång i halvtimmen och efter ett par timmar säger Marie att hon har mer ont än vid förra kontrollen. Du ställer frågor till Marie för att bilda dig en uppfattning om hennes smärta. Hur ont gör det? Var gör det ont? Vad lindrar eller förvärrar smärtan? Vilken karaktär har smärtan? För att få en uppfattning om Maries bukstatus palperar du hennes buk försiktigt. Du ber Marie ha armarna ut med sidorna vid palpationen och börjar palpera vid höger fossa iliaca och fortsätter mot vänster arcus. Förutom bukpalpation ingår ytterligare kontroller vid den kliniska bedömningen av bukstatus som du som sjuksköterska kan genomföra. Du inspekterar buken för att se om den är svullen och du lyssnar om det finns tarmljud.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGAVDELNINGEN

Då du vet att det finns risk för läckage i någon av anastomoserna så ringer du läkaren för att rapportera dina observationer. Läkaren säger att hon kommer till avdelningen. Du och sjuksköterskestudenten Fredrik läser operationsberättelsen som beskriver att operationen är gjord laparoskopiskt.

15. Vad betyder följande ord? (0,5p/förklaring) (1p)

<i>Anastomos</i>	<i>Svar:</i>
<i>Laparoskopisk kirurgi</i>	<i>Svar:</i>

Läkaren kommer och hon bedömer att det inte är några allvarliga komplikationer som tillstött för Marie. Hon ordinerar ytterligare smärtlindring och du uppmanas att höra av dig igen om det inte hjälper.

KOD _____

För att förebygga postoperativa komplikationer så undervisar du Marie om hur hon kan förebygga lungkomplikationer genom att blåsa i motstånd, sitta upp i sängen och göra andningsövningar. Du motiverar henne till snabb mobilisering för att undvika trycksår, obstipation och trombos. Efter att Marie har opererats fortsätter du att göra postoperativa kontroller regelbundet utifrån A-E-kriterier. Du kontrollerar *breathing*; andningsfrekvens och saturation samt *circulation*; pulsfrekvens och blodtryck.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGAVDELNINGEN

Du gör kontroller en gång i halvtimmen och efter ett par timmar säger Marie att hon har mer ont än vid förra kontrollen. Du ställer frågor till Marie för att bilda dig en uppfattning om hennes smärta.

12. Du vet när smärtan började, ge exempel på ytterligare 4 frågor som är relevanta att ställa i detta postoperativa skede gällande hennes buksmärta. (0,5p/fråga) (2p)

1	
2	
3	
4	

För att få en uppfattning om Maries bukstatus palperar du hennes buk försiktigt eftersom hon genomgått en gastric-by-pass-operation med laparoskopisk kirurgi.

13. Sätt X i rutan med rätt påstående angående ditt tillvägagångssätt vid palpationen. (0,5p/rätt svar) (1p)

Du ber Marie ha armarna ut med sidorna vid palpationen	Du ber Marie ha armarna över huvudet vid palpationen	Du ber Marie lägga armarna över bröstet vid palpationen
Du börjar palpera vid höger fossa iliaca och fortsätter mot vänster arcus	Du börjar palpera vid vänster arcus och fortsätter mot höger fossa iliaca	Du börjar palpera vid vänster arcus och fortsätter mot vänster fossa iliaca

Förutom bukpalpation ingår ytterligare kontroller vid den kliniska bedömningen av bukstatus som du som sjuksköterska kan genomföra.

14. Ge 2 förslag på kontroller av buken du kan göra i avvaktan på läkarens undersökning för att bedöma Maries bukstatus, förutom att palpera. Motivera varför du utför dessa kontroller. (0,5p/kontroll, 0,5p/motivering) (2p)

Kontroll av buken som du utför:	Du gör kontrollen för att bedöma om:
1	
2	

KOD _____

När du satt PVK:n så dokumenterar du var den är placerad, storlek på PVK:n, indikation, ev misslyckade försök och patientens upplevelse. Du iordningställer och administrerar 1000 ml Glukos 50 mg/ ml som ska administreras på 4 timmar. En och en halv timme efter att du startat infusionen larmar Marie och säger att det gör ont vid PVK:n. Infusionen har gått subkutant. Du avbryter omedelbart infusionen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGAVDELNINGEN

För att förebygga postoperativa orörlighetskomplikationer som kan uppstå i nära anslutning till operationen så motiverar du Marie till snabb mobilisering, gärna samma dag som operationen.

10. Besvara nedanstående frågor (0,5p/svar) (3p)

<i>Ange 3 förebyggande åtgärder som Marie kan vidta efter operationen för att minska risken för lungkomplikationer <u>förutom</u> snabb mobilisering och att ligga på magen. (0,5p/åtgärd)</i>	1	
	2	
	3	
<i>Ange 3 motiv till varför det är viktigt att Marie mobiliseras <u>samma dag</u> som operationen <u>förutom</u> att minska risken för lungkomplikationer och att hon kan få psykisk påverkan. (0,5p/motiv)</i>	1	
	2	
	3	

Marie har opererats och är nu tillbaka på avdelningen efter att hon vårdats några timmar på uppvakningsavdelningen. Du fortsätter att göra postoperativa kontroller regelbundet utifrån A-E-kriterier.

11. Ange 2 relevanta kontroller som du gör i det postoperativa skedet inom angivna områden. (0,5p/kontroll) (2p)

<i>Breathing</i>	1	
	2	
<i>Circulation</i>	3	
	4	

KOD _____

Du är sjuksköterska på kirurgavdelningen och tar emot Marie när hon kommer till avdelningen. Du visar in henne på salen och har ett ankomstsamtal. Efter samtalet dokumenterar du. Du journalför allmänna uppgifter där bl a uppgifter om närstående och uppgiftslämnare anges. Under omvårdnadsanamnes dokumenterar du Maries kontaktorsak och hennes levnadsvanor och under omvårdnadsstatus för du in uppgifter om hennes nutrition och smärta. I samband med ankomstsamtalet tar du ordinerade venprover, bl a ska blodgruppering och bastest tas. Du vet att det går en artär under den snedgående venen som kan punkteras. Du desinfekterar stickområdet med klorhexidinsprit 5 mg/ml. Marie ska inte göra handknytningar för att venen ska framträda tydligare då provsvaret kan påverkas och du släpper stasen så fort du får blodsvär. Blodgruppering och bastest ska tas vid två separata tillfällen om det inte är akut och till skillnad från annan venprovtagning där provrören ska märkas i samband med provtagningen så måste provrören alltid märkas innan provtagningen, du signerar remissen med ditt fullständiga namn.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGAVDELNINGEN

I samband med venprovtagningen satte du också en PVK, vilket du dokumenterar i patientjournalen.

8. *Ange 4 olika fakta om PVK-sättningen som du dokumenterar i Maries journal förutom att PVKn anlagts på vänster sida och att du daterar, anger klockslag samt signerar.*
(0,5p/svar) (2p)

1	
2	
3	
4	

Läkaren har ordinerat 1000 ml Glukos 50 mg/ml som ska administreras på 4 timmar vilket du iordningställer och administrerar. Infusionsaggregatet ger 20 droppar/ml. Du informerar Marie om att de kommer att ringa från operationsavdelningen när det är dags för operation. Det blir troligen vid lunchtid. En och en halv timme efter att du startat infusionen larmar Marie och säger att det gör ont vid PVK:n. Infusionen har gått subkutant. Du avbryter omedelbart infusionen.

Glukos 50 mg/ml

Infusionsvätska, lösning 50 mg/ml

Aktiv substans: Glukos

- *9. *Besvara nedanstående frågor. (rätt svar = godkänt)*

<i>När du startar infusionen, hur många droppar/minut ska infusionshastigheten ställas in på? Avrunda till hela droppar enligt matematisk grundregel d v s <u>nedåt</u>.</i>	<i>Svar:</i>
<i>Hur många ml av infusionen har administrerats när den avbryts?</i>	<i>Svar:</i>

KOD _____

Marie har en stark önskan om att få göra en gastric bypass-operation då hon upprepade gånger har försökt att gå ner i vikt, men ej lyckats. Läkaren skriver en remiss till dietist för att hon ska få kostråd för att minska i vikt inför operationen. För att öka Maries motivation till livsstilsförändringar erbjuder du henne samtal som kan stärka hennes självförtroende. För att samtalet ska bli motiverande och bekräftande så tänker du på hur du ska förhålla dig. Du bjuder in Marie i samtalet och gör henne delaktig, anpassar samtalet till hennes kunskapsnivå, lyfter fram det positiva med förändring och du argumenterar inte emot henne. Efter ett halvt år så får Marie en kallelse för operation. I kallelsen finns instruktioner om förberedelser inför operationen. Hon ska ha utfört dubbeldusch två gånger in i kroppen två gånger vid två dusch tillfällen och vara fastande, och hon kan dricka klara drycker fram till två timmar innan operationen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGAVDELNINGEN

Du tar emot Marie, visar in henne på salen och har ett ankomstsamtal. Efter samtalet dokumenterar du.

5. Kryssa för 2 alternativ som ska dokumenteras som ingår under respektive område. (0,5p/alternativ) (3p)

Allmänna uppgifter om Marie	Maries omvårdnadsanamnes	Maries omvårdnadsstatus
Pågående vård	Kommunikation	Smärta
Närstående	Levnadsvanor/Livsstil	Specifik omvårdnad
Aktivitet	Säkerhet	Nutrition
Uppgiftslämnare	Stöd	Träning
Skötsel	Läkemedelshantering	Vårderfarenhet
Psykosocialt	Kontaktorsak	Upplysning

I samband med ankomstsamtalet tar du ordinerade venprover, bl a ska blodgruppering och bastestas. Du stasar armen och känner efter lämplig ven, därefter släpper du stasen då du vet att den max får sitta en minut. Du desinfekterar och låter punktionsstället lufttorka sedan drar du åt stasen på nytt för provtagningen.

6. Svara på frågorna nedan. (0,5p/svar) (2p)

Vad finns det för risk med att sticka i den snedgående venen, vena mediana cubiti?	
Med vilken typ av sprit desinfekterar du <u>vanligtvis</u> punktionsstället före provtagningen?	
Varför ska Marie inte göra handknytningar vid provtagningen?	
När ska stasen släppas vid provtagningen?	

Du handleder sjuksköterskestudenten Fredrik och ni diskuterar vilka särskilda åtgärder som behöver vidtas när blodgruppering och bastest ska tas till skillnad från annan venprovtagning.

7. Ange 2 särskilda åtgärder som ska vidtas när blodgruppering och bastest tas på vuxen person och det inte är akut, till skillnad från annan venprovtagning. (0,5p/svar) (1p)

1	
2	

KOD _____

Marie Mårtensson är 45 år och bor ensam i en tvårumslägenhet. Marie arbetar som ekonomiassistent på ett mindre företag. På fritiden tycker Marie om att lösa korsord, titta på tv och sitta framför sin dator. Under större delen av sitt liv har hon varit överviktig. För 6 månader sedan var hon på hälsokontroll. Blodtrycket var då 155/90 mmHg. Marie har nu fått en kallelse för en ny blodtryckskontroll. Det visar sig ha det stigit ytterligare och är nu 160/95 mmHg. Maries vikt kontrolleras också. Vid förra kontrollen vägde Marie 107 kg och nu har hon ökat till 113 kg. I samtalet framkommer det att hon är rökare. Då du misstänker att Marie kan ha drabbats av metabolt syndrom bokar du in en tid till läkaren. För att kunna ställa diagnosen metabolt syndrom ska förutom högt blodtryck och övervikt följande komponenter finnas; typ 2-diabetes eller glukosintolerans, förhöjda triglycerider, lågt HDL- kolesterol, central fetma och mikroalbuminuri. Du räknar ut hennes BMI; $113 \text{ (kg)} / (1,68 \times 1,68) \text{ (m}^2\text{)}$. Hennes BMI är 40 vilket tyder på kraftig övervikt.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

Marie har en stark önskan om att få göra en gastric by pass- operation då hon upprepade gånger har försökt att gå ner i vikt, men ej lyckats. Läkaren skriver en remiss till dietist för att hon ska få kostråd för att minska i vikt inför operationen. För att öka Maries motivation till livsstilsförändringar erbjuder du henne samtal som kan stärka hennes självtillit. Inför de motiverande samtalen tänker du igenom hur du ska göra för att skapa ett gott samtalsklimat. Du planerar så att du ska kunna ge samtalet tid och att ni kan sitta enskilt och du har ett inbjudande kroppsspråk. Under samtalet är du närvarande bl a genom att ha ögonkontakt.

3. Ge 4 förslag på hur du förhåller dig i samtalet så att det blir motiverande och bekräftande, förutom ovanstående. (0,5p/förslag) (2p)

1	
2	
3	
4	

Samtalen stödjer hennes motivation och efter ett halvt år så får Marie en kallelse för operation. I kallelsen finns instruktioner om förberedelser inför operationen. Hon ska ha utfört dubbeldusch och vara fastande, d v s hon får dricka klara drycker. Operationen är planerad till kl 10.00.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGAVDELNINGEN

4. Besvara nedanstående frågor. (0,5p/fråga) (1p)

Hur genomförs dubbeldusch?	
Hur länge kan Marie dricka klara drycker innan operationen?	

KOD _____

Delprov I	Poäng:	G/U:
Delprov II – läkemedelsberäkning		G/U:

Marie Mårtensson**Totalt 15 frågor, maximalt 25 poäng inkl. läkemedelsberäkning (fråga 9)**

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Marie Mårtensson är 45 år och bor ensam i en tvårumslägenhet. Marie arbetar som ekonomiassistent på ett mindre företag. På fritiden tycker hon om att lösa korsord, titta på tv och sitta framför sin dator. Under större delen av sitt liv har Marie varit överviktig. För 6 månader sedan var hon på hälsokontroll. Blodtrycket var då 155/90 mmHg. Marie har nu fått en kallelse för ny blodtryckskontroll. Det visar sig ha stigit ytterligare och är nu 160/95 mmHg. Maries vikt kontrolleras också. Vid förra kontrollen vägde Marie 107 kg och nu har vikten ökat till 113 kg. I samtalet framkommer det att hon är rökare. Du misstänker att Marie kan ha drabbats av metabolt syndrom och därför bokar du in en tid till läkaren.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

1. *Metabolt syndrom är ett samlingsnamn för ett antal komponenter som ökar risken för insjuknande i hjärt- och kärlsjukdomar. Ange 4 olika komponenter, förutom hypertoni och kraftig övervikt, som kan finnas vid metabolt syndrom. (0,5p/komponent) (2p)*

1	
2	
3	
4	

Innan Marie träffar läkaren räknar du ut hennes BMI. Marie är 168 cm lång och väger 113 kg.

2. *Besvara nedanstående frågor. (0,5p/svar) (1p)*

<i>Beskriv hur BMI räknas ut.</i>	
<i>Vilket BMI har Marie?</i>	